

Raadsvoorstel

Zaaknummer: 2113536
Steller: W. den Heeten
Datum commissie: 19-03-2024
Datum raadsvergadering

Team: ZS
Teammanager: Jean Paul Verbeek
Portefeuillehouder: K. Hakhoff en M. van der Ven
E-mail: w.den.heeten@hoorn.nl

Onderwerp

Bespreking van het evaluatierapport dementie, eenzaamheid en mantelzorg

Agendering

Ter meningvormende bespreking in de Algemene Raadscommissie

Bijlagen

1	Evaluatierapport BMC
---	----------------------

Vragen van het college aan de raadscommissie voor de meningvormende bespreking zijn:

- Welke kaders en uitgangspunten geeft de Algemene Raadscommissie mee als input voor het herijken van het beleid over dementie eenzaamheid en mantelzorg?
- Vindt de Algemene Raadscommissie dat de thema's dementie, eenzaamheid en mantelzorg als aparte beleidsthema's moeten worden uitgewerkt?

Samenvatting

In 2023 zijn de beleidsvisies *actieplan dementie en mantelzorg*, het *actieplan zorgzame samenleving* en het *actieprogramma eenzaamheid* geëvalueerd door BMC. De evaluatie was noodzakelijk omdat deze beleidsvisies in 2023 zijn afgelopen. De gemeente Hoorn heeft met verschillende uitdagingen te maken die de beleidsthema's raken: dementie, eenzaamheid en mantelzorg (DEM). Om het beleid op deze thema's te kunnen borgen en de uitdagingen het hoofd te kunnen bieden, moet daarom het bestaande beleid herijkt worden. De evaluatie is hierbij een belangrijke schakel, maar ook de input van de raad is van cruciaal belang. Deze evaluatie wordt daarom nu meningvormend voorgelegd aan de gemeenteraad. De kaders en uitgangspunten die de raad hierbij geeft, dienen als inspiratie voor de herijking. Dit resulteert uiteindelijk in drie nieuwe beleidsprogramma's voor de thema's dementie, eenzaamheid en mantelzorg.

1. Inleiding: reden van het voorstel

Aanleiding

Voor de thema's dementie, eenzaamheid en mantelzorg is afgelopen jaar door BMC een beleidsevaluatie uitgevoerd. De evaluatie werd onder meer uitgevoerd doordat de uitvoeringsperiode van de bestaande beleidsplannen in 2022 afliepen. Aan de hand van de evaluatie worden nieuwe beleidsplannen voor deze thema's geschreven. Dit zal resulteren in drie nieuwe beleidsplannen, één voor elk thema.

Belang

De uitvoeringsperiode van de geëvalueerde beleidsplannen zijn in 2022 afgelopen en de evaluatie is afgerond. De gemeenteraad wordt gevraagd ook input te geven om het nieuwe beleid te schrijven, naast de punten uit de evaluatie. Daarmee wordt het nieuwe beleid beter geborgd.

Centrale vraag

Welke richtlijnen, kaders en uitgangspunten wil de raad meegeven voor de nieuwe beleidsplannen?

2. Beoogd maatschappelijk resultaat

Door de toenemende vergrijzing zijn dit cruciale thema's die goed geborgd moeten blijven in het Hoornse beleid. Daarnaast nemen ook de gevoelens van eenzaamheid en het aantal mantelzorgers in Hoorn flink toe. Deze groei lijkt ook niet te stoppen op de korte termijn. Een herijking van het bestaande beleid is daarom van cruciaal belang om deze thema's goed te blijven borgen en de negatieve tendens rondom eenzaamheidsgevoelens te doorbreken.

3. Bijdrage aan de duurzaamheidsambitie

Dit voorstel draagt bij aan Global Goal 3: Gezondheidszorg voor iedereen. Volwaardige ondersteuning mantelzorg en vrijwilligerswerk.

4. Kaders

Wet Maatschappelijke Ondersteuning (2015)

In deze wet staat, opgenomen in de Artikelen 2.2.1 en 2.2.2: 'Het college treft maatregelen ter bevordering van mantelzorg- en vrijwilligerswerk en ter ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers. Dit is noodzakelijk om hen zoveel mogelijk in staat te stellen hun taken als mantelzorger en vrijwilliger uit te voeren.'

Nota lokaal gezondheidsbeleid 2024-2028

De thema's dementie, eenzaamheid en mantelzorg komen terug in de volgende speerpunten uit de nota lokaal gezondheidsbeleid 2024-2028

- Betere ondersteuning van ouderen en mantelzorgers bij het voorkomen en vertragen van dementie. We richten ons op de mentale gezondheid van mantelzorgers.
- Verbinding aangaan en eenzaamheid tegengaan

Nota inclusiebeleid

In het inclusiebeleid staat een aantal focuspunten die ook van toepassing zijn op beleid omtrent de thema's van DEM. Denk hierbij aan veiligheid en acceptatie, het tegengaan van racisme en discriminatie, het creëren van saamhorigheid en het voorkomen van buitensluiting en het zorgen voor een toegankelijke samenleving.

5. Argumenten

Recente ontwikkelingen

De afgelopen jaren zijn er meerdere ontwikkelingen geweest die het creëren van integrale beleidsplannen op de thema's DEM, belangrijk maken. Net als in andere delen van Nederland, is er ook in Hoorn bijvoorbeeld sprake van een structurele toename van vergrijzing. Daarnaast neemt eenzaamheid, vooral na de COVID 19-pandemie, toe voor alle leeftijdsgroepen in de Hoornse samenleving en zijn er steeds meer jonge mantelzorgers. Dit blijkt uit cijfers van verschillende onderzoeken, zoals de (jeugd)gezondheidsmonitor en de jongvolwassenenmonitor.

Ook mensen met een migratieachtergrond moeten hierbij niet worden vergeten. In sommige culturen zijn de uitdagingen die voorkomen in de beleidsthema's DEM lastig bespreekbaar. Dit maakt deze problemen daarom minder zichtbaar, waardoor de druk op gezinnen en individuen kan toenemen.

Aflopen bestaande plannen

Omdat de bestaande beleidsplannen zijn afgelopen, is het nodig dat er nieuwe beleidsplannen worden gemaakt. Deze nieuwe plannen kunnen de ontwikkelingen zoals hierboven beschreven aanpakken en oplossingen bieden. Wij zijn ons bewust dat beleid zo SMART mogelijk moet worden geformuleerd. Wij zullen samen met onze partners werken om tot zo reëel mogelijke SMART-doelstellingen te komen. Het herijkte beleid is onderdeel van het recent vastgestelde gezondheidsbeleid en dient aan te sluiten bij het inclusiebeleid van de gemeente Hoorn. In het inclusiebeleid staan een aantal focuspunten die ook van toepassing zijn op beleid omtrent de thema's van dementie, eenzaamheid en mantelzorg.

Belang input raad

De toename van deze problematiek is eerder ook al door de gemeenteraad aangekaart. Zodoende wordt de mening van de gemeenteraad als een zeer belangrijk element voor de ontwikkeling van de nieuwe plannen beschouwd. Hoe kijkt de raad naar de uitgevoerde beleidsevaluaties op de thema's dementie, eenzaamheid en mantelzorg? Door samen met de gemeenteraad naar de evaluatie te kijken, kunnen goede kaders en uitgangspunten voor de drie nieuwe beleidsplannen bereikt worden. Welke kaders en uitgangspunten geeft de raad hierbij mee als input voor het herijken van het beleid over dementie eenzaamheid en mantelzorg?

Conclusies en bouwstenen beleidsevaluatie van BMC

Conclusies:

- Hoorn heeft in 2019 een beleidsvisie geformuleerd op eenzaamheid, dementie en mantelzorg. Daarbij zijn voor de beleidsterreinen een aantal doelstellingen geformuleerd. De uitvoering van dit beleid is belegd bij maatschappelijke partners. Hiertoe hebben de partners jaarlijks een (subsidie)opdracht ontvangen. BMC concludeert dat de beleidsdoelen uit de oorspronkelijke beleidsvisie niet verder zijn vertaald naar de opdrachten aan de organisaties.
- De maatschappelijke partners hebben de afgelopen jaren (2019-2022) gestaag gewerkt aan de uitvoering van hun eigen opdrachten. Ook tijdens de COVID-19-pandemie hebben zij verschillende structurele activiteiten en projecten uitgevoerd op de beleidsterreinen Wmo, Gezondheidszorg en Jeugd. Gemeente en maatschappelijke partners onderschrijven dat daarbij een aantal aandachtsgroepen nog onvoldoende wordt bereikt, zoals jongeren, jonge mantelzorgers, migrantenouderen en LHBTQI- gemeenschap. Er is voor gemeente beperkt zicht op bereik en het resultaat van de inzet van de partners. Het speelveld is versnipperd, met enkele dubbelingen in het aanbod. Daarbij is er bij zowel gemeente als de partners behoefte aan een duidelijker invulling van de regierol van de gemeente.

- De context waarin het beleid wordt ontwikkeld en uitgevoerd door de partners verandert snel. Vanwege de vergrijzing, de tekorten op de arbeidsmarkt en financiële druk bij gemeenten neemt de urgentie toe om nieuwe praktijken te ontwikkelen in zorg en welzijn. Onderdeel daarvan is het werken aan nieuwe verhoudingen tussen formele en informele zorg, en de betrokkenheid van inwoners bij het zelf vormgeven van hun leefomgeving en benodigde ondersteuning. De beweging van zorg naar preventie en van ziek naar gezond wordt bevestigd met het Integraal Zorgakkoord en het Gezond en Actief Leven Akkoord (IZA /GALA/SPUK). Hier kan de gemeente meer richting geven aan het veld, door de regierol te pakken, i.s.m. andere financiers (zoals de zorgverzekeraar).
- De wens van de gemeente Hoorn is om meer gebiedsgericht te werken, en daarbij aan te sluiten bij wat er speelt en beschikbaar is onder inwoners. Dat streven past bij de maatschappelijke ontwikkelingen en de beweging naar preventie. Het netwerk is er. De volgende stap is om de professionele wereld hierop aan te laten sluiten, vanuit gelijkwaardigheid.

Bouwstenen, zoals opgesteld door BMC:

- Neem als gemeente de regie over en vervul een rol als opdrachtgever. Geef organisaties wat nodig is om hun doelen te behalen.
- Versterk het gemeentelijk accounthouderschap
- Maak een plan per wijk voor zorgzame gemeenschappen (fysiek en sociaal);
- Maak (uitvoering van) beleid als aanvulling op initiatief in samenleving;
- Benut de impuls op specifieke interventies in het GALA & IZA;
- Zet in op innovatie van de ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers.

Financieel overzicht

Binnen de begroting is jaarlijks € 250.000 gereserveerd voor mantelzorgwaardering. Daarnaast worden diverse activiteiten gedekt uit SPUK middelen van het Rijk. De thema's Eenzaamheid, Mantelzorg en Valpreventie zijn hierbij drie van de in totaal 15 geormerkte SPUK-stromingen.

6. Maatschappelijk draagvlak en participatie

De gemeente werkt samen met veel verschillende partners op de drie genoemde beleidsthema's. Zij zijn allen meegenomen in de evaluatie en ook geïnterviewd. In het zeswekelijkse ketenoverleg met deze partners worden zij ook meegenomen in de herijking van het beleid en de nieuwe beleidsplannen die hieruit voortkomen. Dit gebeurt onder meer door stukken met hen te delen en ook bij hen input op te halen. Doordat zij zelf ook geconsulteerd zijn door BMC tijdens de evaluatie, hebben zij een scherp beeld over wat er nodig is voor het herijkte beleid.

7. Financiële gevolgen

Dit voorstel heeft wel gevolgen voor het begrotingsresultaat. Tot nu toe is €250.000 jaarlijks begroot voor het mantelzorgcompliment. Over het opvangen van mogelijke extra kosten, bijvoorbeeld via de SPUK-middelen, zal later een apart besluit worden genomen.

8. Communicatie

De uitkomsten van deze meningvormende bespreking zullen niet apart gecommuniceerd worden.

9. Realisatie

De adviezen van de raad worden meegenomen bij de herijking van het bestaande beleid en de nieuwe beleidsplanen die daaruit voortkomen. De definitieve nieuwe beleidsvisies zullen in het derde kwartaal van 2024 aan de raad ter vaststelling worden aangeboden.

Hoorn,

27 FEB. 2024

het college van burgemeester en wethouders van Hoorn,

de secretaris,

de burgemeester